

INTERNATIONAL CONGRESS ON
POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL
STUDIES

ABSTRACTS BOOK

Uluslararası

Politik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Kongresi

Bildiri Özetleri Kitabı

9-11 November, 2017 Ankara-TURKEY

ISBN: 978-605-67821-4-5

Congress homepage: www.icpess.org

PESA homepage: www.pesa.org.tr

Tekstil Tasarımında bir Ar-Ge Örneği: Ehl-i Hiref Teşkilatı
An Archetypal Model For R&D In Textile Design: The Ehl-i Hiref Organisation

Yrd. Doç. Cemile Tuna

Atınbaş Üniversitesi, Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, cemile_tuna@yahoo.com

ÖZET

Türkiye’de sanayileşmenin öncüsü olan tekstil sektörü; yüksek ihracat potansiyeli, sağladığı istihdam ve milli gelirden aldığı payla ülke ekonomisine önemli bir katkı sağlamaktadır. Tekstil ve hazır giyim markaları; kalite, moda ve trend belirleme gücünde ve ileri teknoloji kullanımında etkilidir ancak küresel rekabet koşulları altında, 150 milyar dolarlık ihracat hacmi aşılamamıştır. AB ülkelerine fason üretim yapan sektörün düşük katma değerli üretimden kurtulup katma değeri yüksek, yenilikçi, bilgi ve ileri teknoloji içeren ürünlere yönelmesi gerekmektedir. Sektör, “Sanayi 4.0” fırsatını yakalamak ve ihracat kapasitesini artırmak için tasarım, moda ve inovasyon konularında kendi Ar-Ge’sini kurmak zorundadır.

Tekstil tasarım tarihimizde ilk örgütlü Ar-Ge modeli olarak, İstanbul’un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet tarafından Eski Saray’da kurulan ve öncü üretim yapan Ehl-i Hiref (Saray Meslek Ustaları) teşkilatını tanımlayabiliriz. Sarayın siyasal denetiminde; devletin yeni geleneği, kimliği ve gücünün göstergesi olan ürünlerin geliştirilmesi için Ehl-i Hiref teşkilatında görevli usta nakkaşlar görevlendirilmiştir.

Devletin yeni imajını betimleyen mimari yapılar, çadırlar, otağlar, halı, kumaş, çini, mücevher gibi pek çok ürün Nakkaşan-ı Hassa bölümünde teknoloji ve ustalığı birleştiren nakkaşlar tarafından tasarlanmıştır. Devrin en pahalı malzemeleri, en modern teknolojileri ve özel ustalarca üretilen eserler, imparatorluk sınırlarını aşarak Avrupa ülkelerinde Turquerie modasını yaratmıştır. Türk dokumaları ve halılar kilise ve sarayların prestij malzemesi olmuştur. Ehl-i Hiref teşkilatı Dokumacı Bölüğü’nde usta nakkaşların mimari mekanların dekorasyonu ve elit bir çevre için tasarladıkları saray kimliğine uygun kumaş ve kıyafetler halk tarafından olumlu bir model olarak taklit edilmiş, gündelik hayatta kullanılmıştır.

Bu bildiride Ehl-i Hiref örneği üzerinden, Ar-Ge yapılanmasının önemi irdelenecektir.

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır.

Anahtar Kelimeler:

Ehl-i Hiref, Nakkaş, Tasarım, Ar-Ge, Üretim

ABSTRACT

Textile industry, as the pioneer of industrialisation in Turkey, adds a significant value to Turkish economy with its high potential of export, employment opportunity and share in gross national product. Despite the fact that Turkish brands of textiles and clothing are powerful in quality, fashion and setting trends, due to cut-throat global competition, Turkish yearly textile and clothing exports is unable to exceed 150 billion USD. Turkish textile industry needs to shift from low-added value contract manufacturing for EU countries to innovative and high technology products with high added value and know-how.

Ehl-i Hiref (Masters of Profession) organization, founded by Sultan Mehmet the Conqueror in the old palace can be considered as the first organised R & D model in Turkish textile design history. Master designers (Nakkaşan) of Ehl-i Hiref organisation were commissioned and supported under the political supervision of the court to develop products which will reflect the new tradition, identity and power of Ottoman Empire.

Numerous products like architectural buildings, tents, royal marquees, carpets, cloths, tiles and jewellery which portrayed the new image of the empire were designed by the distinguished artists of Nakkaşan-ı Hassa (Royal Designers) team who combined skill, creativity and technology. The trend got far beyond the limits to create a Turquerie fashion in European countries. The designs Ehl-i Hiref organisation were readily adopted and imitated by the commonalties even for daily use.

This paper will discuss the importance of R&D in textile industry with due regard to Ehl-i Hiref organisation structure.

© 2017 PESA All rights reserved.

Keywords:

Ehl-i Hiref, Weaver, Design, Textile, R&D, Production